
„DEN BLOEDDORSTIGEN GASPAAR NELLE MAPANE“

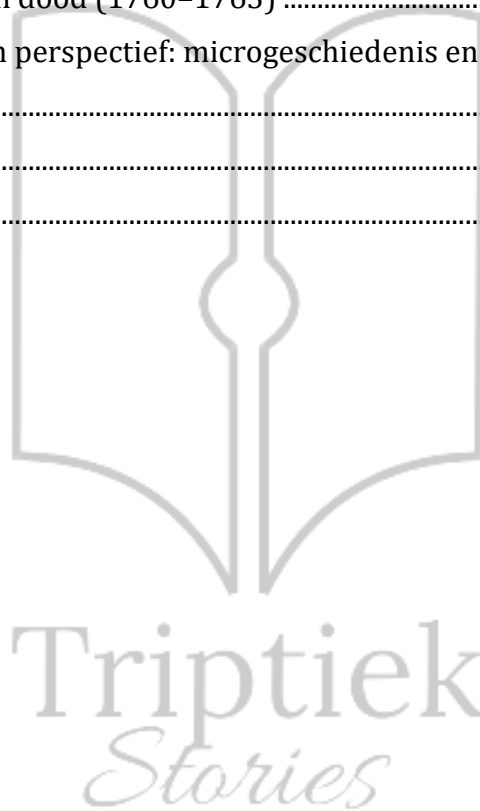
Een microhistorische analyse van koloniaal verzet in Jaffna,
Ceylon (1757-1763)



JANUARY 16, 2026
BRAM TAKKEN, S1094097
Beoordeeld door: Luc Bulten

Inhoud

Inleiding	2
Status Questiones	2
Methode	4
De casus Gaspaar Nelle Mapane	6
Uitgangspositie en handelingsruimte van Gaspaar	6
Bestuurlijke autonomie als eerste vorm van verzet (1757-1758).....	7
Het kantelpunt: Gaspaar en Nitchea (1758).....	8
Van bestuurlijk conflict naar openlijk geweld (1759-1760)	10
De VOC erkent verlies van controle (1760)	11
Afwezigheid, pardon en dood (1760-1763)	12
Gaspaar in Zuid-Aziatisch perspectief: microgeschiedenis en koloniaal verzet.....	13
Conclusie.....	17
Literatuur	18
Primaire bronnen	19



Inleiding

Tussen 1758 en 1760 was het noorden van Ceylon de setting van een dramatisch conflict tussen lokale bestuurders en de VOC. In het fort van Jaffna zetten zes VOC-ambtenaren hun handtekening onder een brief aan het centrale bestuur in Colombo. In deze brief werd de bestuurder van het grootste leenbezit van noord-Sri Lanka, samen met zijn bedienden en slaven, vogelvrij verklaard en moest hij “t zij dood of levendig” worden ingerekend. Er werd een premie op zijn hoofd gezet en gezocht over het hele eiland. Wat had Gaspaar gedaan om deze vergelding te verdienen? Wat houdt het in om als rebel te worden bestempeld? En wat zegt de felle reactie van de VOC op zijn handelen over verzet tegen, én de facilitering van, koloniale regimes door lokale elites? Deze vragen dringen zich op bij het lezen van slechts enkele van de miljoenen pagina's uit het VOC-archief. Het verhaal van Gaspaar vormt een uitzonderlijke casus die inzicht biedt in grotere thema's als koloniale bestuursvormen, lokaal verzet en samenwerking. Zodoende is de hoofdvraag: Op welke manieren wisten lokale elites in het achttiende-eeuwse Zuid-Azië koloniale macht uit te dagen, te onderhandelden en naar hun hand te zetten? Deze relatief brede vraag zal worden beantwoord aan de hand van een beschrijving van het conflict tussen Gaspaar en de VOC in Jaffna, overgeleverd via het OBP: hoe verliep het conflict tussen Gaspaar Nelle Mapane en de VOC tussen 1757 en 1763? Deze beschrijving zal vervolgens in perspectief worden geplaatst in een hoofdstuk dat reflecteert op de bredere Zuid-Aziatische significantie van de casus van Gaspaar. Tot slot volgt een conclusie.

Status Questiones

Gaspaars casus van verzet tegen het koloniale regime staat niet op zichzelf. In de historiografie over koloniaal Zuid-Azië is de afgelopen decennia uitvoerig nagedacht over de vraag hoe lokaal verzet zich verhiel tot koloniale macht, en in het bijzonder over de rol die lokale elites daarin speelden. De casus van Gaspaar nodigt uit om deze bredere historiografische inzichten te toetsen aan één concreet en gedetailleerd geval.

Een eerste belangrijk debat draait om de aard van de lokale elite. In het werk van S. Arasaratnam worden inheemse hoofden vooral beschreven als tussenpersonen. Figuren die tussen de koloniale staat en de lokale bevolking in stonden en een dubbel leven leidden.¹ Zij adopteerden koloniale titels en religieuze vormen om hun positie te

¹ Sinappah Arasaratnam, 'The Indigenous ruling Class in Dutch Maritime Ceylon', *Indian Economic and Social History Review* 8:1 (1971) 58-59.

behouden, maar bleven tegelijkertijd geworteld in lokale sociale structuren. Nirmal Ranjith Dewasiri gaat hierin verder door te stellen dat deze elites niet slechts overleefden, maar zich ontwikkelden tot een nieuwe landbezittende klasse.² Volgens hem was hun verzet geen traditioneel verzet, maar een bewuste klassenstrategie om surplus te onttrekken en macht te consolideren. Het klassieke werk van Subrahmanyam & Bayley en later ook David Washbrook nuanceren dit beeld door te stellen dat ook de koloniale staat zelf functioneerde als een vorm van 'portfolio capitalism', ingebed in bestaande netwerken van krediet en macht.³ Daarmee verschuift het debat van een simpele tegenstelling tussen kolonisator en elite naar een hybride politieke orde waarin beide partijen afhankelijk van elkaar opereerden. Een tweede debat betreft het politieke bewustzijn van verzet. Ranajit Guha en James C. Scott verwerpen het beeld van verzet als 'mindless' reactie op crises, maar benadrukken diens bewuste karakter.⁴ Beiden benadrukken dat schijnbare loyaliteit niet gelijkstaat aan instemming, maar vaak een tactisch masker vormt. Nira Wickramasinghe nuanceert dit beeld aan door te laten zien dat dergelijk verzet zelden homogeen of nationaal georganiseerd was.⁵ Een derde lijn in het debat richt zich op de legitimiteit en reikwijdte van de koloniale staat. Anil Seal en Arasaratnam beschrijven de koloniale staat als fundamenteel zwak en afhankelijk van onderhandelde lokale allianties.⁶ Giuseppe Marcocci versterkt dit beeld door te wijzen op de seizoensgebondenheid van koloniale aanwezigheid.⁷ Door klimatologische en geografische beperkingen was koloniaal bereik vaak tijdelijk en lokaal, wat lokale elites ruimte bood. Tot slot is er toenemende aandacht voor bureaucratie en materiële pluraliteit in de context van verzet. Schrikker, Lyna en Bulten laten zien dat verzet ook werd uitgevochten via documenten en rechtbanken. Het vasthouden aan traditionele

² Nirmal Ranjith Dewasiri, *The Adaptable Peasant: Agrarian Society in Western Sri Lanka under Dutch Rule, 1740-1800* (Leiden 2008) 167-169.

³ Sanjay Subrahmanyam en C.A. Bayly, 'Portfolio capitalists and the political economy of early modern India' *The Indian Economic and Social History Review* 25:4 (1988) 422-423, David Washbrook, 'South India 1770-1840; The Colonial Transition', *Modern Asian Studies* 38:3 (2004) 513-516.

⁴ Ranajit Guha, *Elementary Aspects of Peasant Insurgency in Colonial India* (Oxford 1986) 5-10, James C. Scott, *Domination and the Arts of Resistance: Hidden Transcripts* (New Haven 1990) 12-14, 188-189, James C. Scott, *The Art of Not Being Governed: An Anarchist History of Upland Southeast Asia* (New Haven 2009).

⁵ Nira Wickramasinghe, 'Many Revolts or One Rebellion? The Maritime Provinces of Ceylon/Sri Lanka between 1796 and 1800', *Journal of South Asian Studies* 32:2 (2009) 170-171.

⁶ Anil Seal, 'Imperialism and Nationalism in India', *Modern Asian Studies* 7:3 (1973), 321-324, Arasaratnam, 'The Indigenous ruling Class in Dutch Maritime Ceylon', 63-64.

⁷ Giuseppe Marcocci, 'The seasonality of empire: Coping with the intermittence of the global in Portuguese Asia and beyond (1500-1650)', *Journal of Global History* 20:1 (2025) 3-4, 19-20.

administratie de 'leesbaarheid' van de koloniale staat beperkte.⁸ Tegelijkertijd gebruikten elites koloniale rechtbanken strategisch om interne conflicten uit te vechten.⁹ Binnen deze debatten positioneert mijn onderzoek zich door middel van een microhistorische analyse van de casus van Gaspaar. Door één lokale elitefiguur in detail te volgen, wordt onderzocht hoe eliteverzet in de praktijk vorm kreeg, welke strategieën daarbij werden ingezet en hoe koloniale macht lokaal werd ervaren en begrensd. Vanuit deze historiografische context wordt in het volgende hoofdstuk de gekozen microhistorische methode uiteengezet.

Methode

Microhistorie, in tegenstelling tot de naam, is in feite een methode om grootschalige structuren op gedetailleerde manier te reconstrueren en te bevragen. Zowel de historici Francesca Trivellato als Christian de Vito pleiten voor een vernieuwde benadering van microgeschiedenis, die verder gaat dan het simpelweg klein maken van het onderzoeksobject. Met name Trivellato ziet microgeschiedenis als een manier om via concrete en vaak uitzonderlijke gevallen grotere historische aannames te toetsen. Microgeschiedenis is voor haar niet alleen een schaal, tegenover bijvoorbeeld Global History, maar een historische lens. De Vito stelt echter dat elke vorm van schaal arbitrair is, en stelt daarom een *micro-spatial history* voor. Daarin ligt schaal niet vooraf vast, maar wordt het onderzoek gevormd door de sociale praktijken die plaatsen met elkaar verbinden. Hij stelt in feite die sociale praktijken voor als primair onderzoeksobject. Beide auteurs benadrukken zo dat microgeschiedenis niet louter beschrijvend is, maar een analytische benadering waarmee historische processen vanuit de specifieke verbonden ervaringen van gemeenschappen of individuen kunnen worden begrepen.¹⁰ Dit in acht nemend, lijkt de casus van Gaspaar zich uitstekend te lenen voor een microhistorische benadering. Hoewel hij op zichzelf slechts één actor is in de Zuid-Aziatische relatie met

⁸ Dries B.G.W. Lyna en Luc J. Bulten, 'Material pluralis mand symbolic violence. Palm leaf deeds and paper land grants in colonial Sri Lanka, 1680-1795', *Law and History Review* 41:3 (2022) 13-19.

⁹ Alicia Schrikker en Dries B.G.W. Lyna, 'Threads of the legal web: Dutch law and everyday colonialism in eighteenth-century Asia' in G. Vermeesch, M. van der Heijden en J. Zuiderduijn (eds), *The uses of justice in global perspective, 1600-1900* (2019) 43-45.

¹⁰ Francesca Trivellato, 'What Differences Make a Difference? Global History and Microanalysis Revisited', *Journal of Early Modern History* 27 (2023), Christian G. De Vito, 'History Without Scale: The Micro-Spatial Perspective', *Past and Present* 242:14 (2019).

kolonialisme, kan hij hierin wel de rol aannemen als sleutelfiguur die de ervaringen van de Noord-Ceylonese elite verbindt met bredere Zuid-Aziatische sentimenten.

Om dit te onderzoeken bestaat mijn methode uit drie delen: een zoekmethode, verwerkmethode en analysemethode.¹¹ Wat betreft de zoekmethode gebruik ik het OBP dat sinds 2023 online te raadplegen valt via het GLOBALISE initiatief van het KNAW.¹² Wat betreft verwerken, ben ik begonnen met het inventariseren van zijn leven en relaties. Daarbij maak ik gebruik van transcripten, en de digitale archiefstukken. De geaggregeerde data wordt verwerkt tot een narratieve reconstructie. Vervolgens bestaat mijn analysemethode uit een kwalitatieve tekstanalyse. Hierin staat Gaspaar centraal in een *actor-centered* benadering. Dat wil zeggen dat specifiek wordt ingezoomd op de interacties en praktijken van Gaspaar, in het bijzonder in relatie met machtsstructuren van lokale elites en de VOC.¹³

Tot slot moet nog worden opgemerkt dat de enige bron van informatie over het leven en handelen van Gaspaar van de VOC afkomstig is. Bij lezing van het bronmateriaal moet dus voorzichtig om worden gegaan met de betrouwbaarheid van de informatie en het beeld wat van Gaspaar wordt neergezet, dat nooit compleet zal zijn. Het gaat in dit onderzoek dus niet over een feitenrelaas, maar een reconstructie van een aantal gebeurtenissen via gebrekkige bronnen.

Triptiek
Stories

¹¹ Zoals duidelijk gemaakt en dankbaar meegenomen in mijn onderzoek tijdens het werkcollege van Matthias van Rossem over Digital Humanities, 3 oktober 2025.

¹² Het OBP staat voor Overgekomen Brieven en Papieren, een verzameling VOC-archiefstukken uit Azië die naar de Nederlanden werden gestuurd en ter plaatse werden gebundeld. GLOBALISE, <https://globalise.huygens.knaw.nl/> (geraadpleegd 16 januari 2026).

¹³ De Vito, 'History Without Scale', 360, Trivellato, Global History and Microanalysis Revisited', 9-11.



Figuur 1: Een kaart van het noorden van Ceylon met bestuurlijke indeling. Uit: Nationaal Archief Den Haag, 1.11.01.01 Inventaris van de collectie aanwinsten van de voormalige Eerste Afdeling van het Algemeen Rijksarchief, 14e eeuw-1933, inv. Nr. 215, Kaartboek van Ceylon, band 1, blad 1.

De casus Gaspaar Nelle Mapane

Uitgangspositie en handelingsruimte van Gaspaar

Om te begrijpen waarom Gaspaar Nelle Mapane zich in de late jaren 1750 in staat achtte het gezag van de VOC te ontwijken en later openlijk te ondermijnen, is het noodzakelijk zijn uitgangspositie binnen het bestuurlijke landschap van het noorden van Ceylon te schetsen. Gaspaar trad niet op vanuit een marginale of kwetsbare positie, maar als een gevestigde lokale bestuurder die was ingebed in de regionale elite en het koloniale bestuur.

Sinds 1755 bestuurd Gaspaar de wanni Pannengammo, het grootste district binnen het commandement Jaffna.¹⁴ De centrale ligging, uitgestrektheid en afstand tot de kust maakten het gebied moeilijk toegankelijk voor de VOC. Tegelijkertijd was Pannengammo van groot economisch belang vanwege de olifantenjacht, essentieel voor de tribuut aan de Compagnie.¹⁵ Als grootste producent van olifanten en met zijn titels als wannia en modliaar nam Gaspaar een belangrijke positie in.¹⁶ Deze titels tonen hoe Gaspaars elitenetwerk een pre-koloniale betekenis had die door de compagnie werd toegeëigend. Zijn verwanten bestuurden aangrenzende wannis, waardoor een aanzienlijk deel van het binnenland van Jaffna in handen was van nauw verbonden lokale elites, wat Gaspaar moeilijk vervangbaar maakte.¹⁷ Hier was de VOC zich ook bewust van.

De combinatie van territoriale controle, bestuurlijke legitimiteit en verankering in lokale elites verklaart waarom Gaspaar zich bestuurlijke ruimte kon permitteren. Zijn latere handelen moet daarom niet worden begrepen als spontaan verzet, maar als het benutten van een bestaande machtspositie

Bestuurlijke autonomie als eerste vorm van verzet (1757–1758)

In de jaren voorafgaand aan de openlijke escalatie ontwikkelde Gaspaar een patroon van autonomie en afwezigheid binnen het koloniale bestuur. Dit uitte zich niet door expliciete afwijzing van VOC-gezag, maar door het systematisch ontwijken van directe controle,

¹⁴ Nationaal Archief Den Haag, 1.04.02 Inventaris van het archief van de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC), 1602-1795 (1811), inv.nr. 10105, Door gouverneur Jan Schreuder van zijn inspectiereis over het eiland 1760 juni 10 - sep. 7, aldaar 400-401 van 706. Merk op dat ik de paginanummering van GLOBALISE overneem, aangezien de nummering van de archiefstukken zelf niet altijd volledig is. Dit doe ik consequent in dit onderzoek.

¹⁵ Nationaal Archief Den Haag, 1.04.02 Inventaris van het archief van de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC), 1602-1795 (1811), inv.nr. 3014, 1762. Zeventiende boek: Ceylon, vierde deel 1762, aldaar 550-552 van 800. Het tribuut in olifanten was niet alleen van economisch belang voor de Compagnie, maar was geworteld in pre-koloniale tradities. Jaarlijks waren de wannias 40 olifanten verschuldigd aan de Compagnie, waarvan Pannengammo bijna de helft leverde. Schrikker, *Dutch and British colonial intervention in Sri Lanka*, 86.

¹⁶ De termen wannia en wanni zijn Nederlandse verbasteringen van *vanya*, wat woud betekend in het sanskriet. Toch neem ik deze over om dicht bij het bronmateriaal te blijven en er geen extra interpretatielaag aan toe te voegen. Een Wanni is een district in Noord-Ceylon tussen Jaffna en Mannar, waarvan de bestuurders Wannia heten, zij zijn enigszins vergelijkbaar met een Koraal, het hoofd van een Korale, een district of gewest op Ceylon. Een Modliaar is de verbasterde versie van *Mudaliyar*: de ambtstitel van een inheems hoofd van een provincie of district, ofwel groot-gouverneur. Uit: VOC-glossarium, verklaringen van termen, verzameld uit de rijks geschiedkundige publicatiën die betrekking hebben op de verenigde Oost-Indische Compagnie, <https://resources.huygens.knaw.nl/pdf/vocglossarium/VOCGlossarium.pdf> (geraadpleegd op 18 november 2025) 64, 78, 123.

¹⁷ Naast Pannengammo bestuurdde de familie ook Meelpattoe, Moeliawalle, Karnawelpattoe en Karrekattemoele. Op figuur 1 is te zien dat dit in feite heel noordoost Jaffna is. Nationaal Archief Den Haag, 1.04.02 Inventaris van het archief van de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC), 1602-1795 (1811), inv.nr. 3014, 1762. Zeventiende boek: Ceylon, vierde deel 1762, aldaar 533-560 van 800.

terwijl formele loyaliteit behouden bleef. Het initiatief lag hierbij steeds bij Gaspaar, de Compagnie reageerde. Een terugkerend element in dit handelen was het weigeren om zich in Jaffna te melden voor de jaarlijkse rekenschap. Zowel Gaspaar als zijn broer Don Diogoe Poevinelle Mapane negeerden herhaaldelijk oproepen van de Compagnie om naar het fort te komen. Zij presenteerden hun afwezigheid telkens als het gevolg van bestuurlijke of lichamelijke noodzaak. Zo onttrokken zij zich aan een belangrijk moment van koloniale controle, zonder openlijk verzet.

Gaspaar verwees aanvankelijk naar zijn betrokkenheid bij de olifantenjacht en tribuutverplichtingen. Diogoe stelde daarentegen dat hij te ziek was. De VOC reageerde hier sceptisch op en vroeg of Gaspaar geen personeel had om dat uit te voeren.¹⁸ Diogoe stelde consequent ziek te zijn, terwijl hij benadrukte zijn verplichtingen tegenover de VOC na te komen. Zijn toon is merkbaar geïriteerd over de herhaalde oproepen om zich alsnog in Jaffna te melden.¹⁹ Toen de druk vanuit de VOC toenam, paste Gaspaar zijn argument aan. Hij stelde dat een overstromingen in zijn wanni zijn aanwezigheid vereiste om orde te handhaven. Hiermee verantwoorde hij zijn afwezigheid als een bestuurlijke verantwoordelijkheid tegenover zijn onderdanen.²⁰ Hoewel de toon in de correspondentie verhardde en wantrouwen toenam, bleef direct ingrijpen uit. De Compagnie bleef aandringen, waarschuwen en dreigen, maar gunde uiteindelijk opnieuw uitstel.²¹ Het is duidelijk dat de Compagnie geen geloof hechtte aan hun excuses, maar dat de wannias wellicht deels de waarheid spraken is niet uit te sluiten. In deze fase neemt verzet geen vorm aan als openlijke confrontatie, maar als infrapolitiek waarin directe koloniale inmenging wordt vermeden door vertraging en ontwijking.²²

Het kantelpunt: Gaspaar en Nitchea (1758)

Gaspaars positie was onder druk komen te staan. Een deel van Pannengammo gebied werd afgesplitst en onder het bestuur geplaatst van zijn schoonbroer, Don Nitchea Chenedraaije. Met deze ingreep kreeg Nitchea een zelfstandige bestuurlijke positie, direct

¹⁸ Nationaal Archief Den Haag, 1.04.02 Inventaris van het archief van de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC), 1602-1795 (1811), inv.nr. 3014, Deel I/E.5.a Overgekomen brieven en papieren uit Indië aan de Heren XVII en de kamer Amsterdam, 3014 1762. Zeventiende boek: Ceylon, vierde deel 1762 1762, aldaar 544-547 van 800.

¹⁹ Ibidem, aldaar 542-543 van 800.

²⁰ Ibidem, aldaar 541-542 van 800.

²¹ Ibidem, aldaar 533-535 van 800.

²² Scott, *Domination and the Arts of Resistance*.

grenzend aan Gaspaars machtsbasis. Voor Gaspaar betekende dit niet alleen territoriaal verlies, maar ook een aantasting van zijn gezag over het binnenland van Jaffna. Tot de verassing van de Compagnie ontving zij niet lang daarna een verzoek van Nitchea om zijn functie neer te leggen, ten gunste van Gaspaar. Toen Nitchea zijn ontslagbevestiging ontving, bleek hij dit verzoek echter niet te hebben gedaan.²³ Het was Gaspaar die in het geheim gebruik had gemaakt van de koloniale bureaucratie om van een rivaal af te komen. Voor Gaspaar betekende dit een tijdelijke herbevestiging. Nitchea toonde zich echter 'zeer gevoelig.'²⁴ Zodra hij kennis kreeg van de rol die Gaspaar in zijn ontslag had gespeeld, wendde hij zich tot de VOC voor bescherming en arbitrage.

Die stap zou hij niet overleven. Op weg naar Colombo werd Nitchea onderschept door een grote groep anonieme moordenaars en werd om het leven gebracht. Toch ontkwamen er een handjevol koelies uit het gevolg van Nitchea, die verklaarden dat zij Gaspaar, zijn adigaar en een aantal van zijn bedienden en slaven hadden herkend.²⁵ Het groeiende conflict tussen Gaspaar en de VOC zou vanaf nu een steeds gewelddadiger karakter krijgen. Waar eerdere spanningen nog konden worden geduid als bestuurlijke ongehoorzaamheid of lokale rivaliteit, werd deze gebeurtenis opgevat als een openlijke ondermijning van het koloniale gezag. Tegelijkertijd werd pijnlijk duidelijk hoe beperkt de handelingsruimte van de Compagnie was. Ondanks de ernst van de beschuldigingen beschikte zij niet over directe middelen om Gaspaar onmiddellijk aan te houden. Waar Gaspaar zich eerder had beperkt tot het ontwijken van koloniale controle, markeert de inzet van geweld een nieuwe fase in zijn handelen. Tegelijkertijd maakt Nitchea's benadering van de VOC zichtbaar hoe een intern conflict gemakkelijk een koloniaal probleem werd. Daarmee laat de moord zien dat Gaspaars verzet niet enkel uit ideologisch afwijzen van het koloniale bestuur bestond, maar uit concrete pogingen om zijn territoriale en bestuurlijke positie te behouden. Vanaf dit moment werd Gaspaar niet

²³ Nationaal Archief Den Haag, 1.04.02 Inventaris van het archief van de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC), 1602-1795 (1811), inv.nr. 2983, Veertiende boek: Ceylon, derde deel 1761, aldaar 279 van 317.

²⁴ Ibidem.

²⁵ Arasaratnam stelt dat de functie van Adigaar in de 18^e eeuw opgeheven lijkt te zijn door de Nederlanders. Toch komt naast Modliar ook de titel Adigaar nog voor in het geval van Gaspaar. De aanwezigheid van deze titel in de bronnen rond 1760 suggereert dat de lokale context de koloniale conventies kunnen ontduiken. Arasaratnam, 'The Indigenous Ruling Class in Dutch Maritime Ceylon', 58. Nationaal Archief Den Haag, 1.04.02 Inventaris van het archief van de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC), 1602-1795 (1811), inv.nr. 2983, Veertiende boek: Ceylon, derde deel 1761, aldaar 279 van 317.

langer gezien als een lastige bestuurder, maar als een structurele bedreiging voor de koloniale orde in Jaffna. Vanaf nu was Gaspaar een rebel.

Van bestuurlijk conflict naar openlijk geweld (1759–1760)

Voordat Gaspaar ook formeel tot rebel werd verklaard, ging er nog een fase van diplomatiek en geweld aan vooraf. Na de moord op Don Nitchea beperkte Gaspaar zich niet langer tot ontwijkend gedrag of het uitschakelen van individuele rivalen. De verhoudingen tussen hem, de lokale elite en de VOC waren verstoord. Door geweld en intimidatie in te zetten tegen omliggende wannis maakte Gaspaar duidelijk dat hij bereid was zijn positie actief te handhaven. Dorpen in omliggende wannis werden geplunderd, tributen opgeëist en bevolkingsgroepen weggevoerd. Deze handelingen troffen niet alleen andere wannias maar ondermijnden de stabiliteit van een groter deel van het binnenland van Jaffna.

De verstoring van lokale orde had impact op de inning van tributen en op de doorstroming van goederen. Zonder zelf doelwit te zijn van Gaspaars acties, werd de Compagnie geconfronteerd met de gevolgen van zijn optreden, dat direct in de problemen kwam omdat de stroom van informatie uit het binnenland hierdoor stil kwam te liggen. In de bronnen lijkt de VOC hulpeloos, wanneer lokale bodes hun werk niet meer durven te doen vanwege het geweld.²⁶ De Compagnie raakte zo verstoken van de informatie die het nodig had om haar gezag uit te oefenen. Wat in deze fase vooral opvalt, is dat Gaspaars handelen niet primair gericht lijkt te zijn tegen de VOC als institutie. Hij beweegt zich in een lokale machtsstrijd, waarvan de VOC slechts een van de participanten is. Toch kreeg deze strijd een koloniale betekenis, omdat het precies die structuren raakten waarop het koloniale bestuur steunde, informatie en lokale medewerking.²⁷ In deze zin markeert deze periode een verschuiving in de aard van het verzet. Waar Gaspaars handelen eerder nog kon worden gezien als afwezige gehoorzaamheid binnen het koloniale regime, kreeg het conflict door openlijk geweld een schaal die de VOC niet kon negeren.

²⁶ Nationaal Archief Den Haag, 1.04.02 Inventaris van het archief van de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC), 1602-1795 (1811), inv.nr. 2983, Veertiende boek: Ceylon, derde deel 1761, aldaar 281-283 van 317.

²⁷ J.C. Nierstrasz, *In the shadow of the company: the VOC (Dutch East India Company) and its servants in the period of its decline (1740-1796)*, geraadpleegd via: <https://hdl.handle.net/1887/13267> (2008) 156-157. Zie ook Schrikker, 'Dutch and British colonial intervention in Sri Lanka', 44-46, en Arasaratnam, 'The Indigenous ruling Class in Dutch Maritime Ceylon', 57-58.

De VOC erkent verlies van controle (1760)

Na jaren van oplopende spanningen verklaarde de VOC Gaspaar in 1760 formeel tot rebel. Deze maatregel, vergezeld door een vogelvrijverklaring, een premie van 2000 pagoden en confiscatie van bezittingen, was een uitzonderlijk middel dat pas werd ingezet nadat bestuurlijke en diplomatieke strategieën hadden gefaald.²⁸ Bovendien liet de Compagnie er geen twijfel over bestaan wat er met tegenstand zou gebeuren. Ieder die steun bood aan Gaspaar zou ernstig gestraft worden.²⁹ De Compagnie probeerde hiermee haar gezag opnieuw zichtbaar te maken en anderen te ontmoedigen Gaspaars voorbeeld te volgen.

Ondanks deze indrukwekkende taal erkende de VOC intern dat haar mogelijkheden om daadwerkelijk op te treden gering waren.³⁰ Gaspaar bevond zich in een gebied dat moeilijk toegankelijk was en waar de Compagnie beperkt over manschappen en steun beschikte. Ook hier blijkt weer hoe afhankelijk de Compagnie was van lokale steun. Als de confiscatie van Gaspaars bezittingen begint lijkt de lokale bevolking nauwelijks mee te willen werken.³¹

Dit besluit was een laatste poging om grip te krijgen op een situatie die zich grotendeels aan controle van de Compagnie had onttrokken. De Compagnie tastte zonder lokale medewerking in het duister in het binnenland.³² Door Gaspaar buiten de koloniale wet te plaatsen, probeerde de VOC het conflict te vereenvoudigen. Van een complex lokaal machtsprobleem naar een kwestie van ordehandhaving. In die zin zegt deze stap misschien meer over de grenzen van het koloniale gezag dan over zijn reikwijdte. Gaspaars handelen had het koloniale bestuur gedwongen tot een extreme reactie, omdat subtielere vormen van sturing niet langer werkten. De vogelvrijverklaring betekent daarmee dat de VOC erkende dat zij de controle over het binnenland van Jaffna tijdelijk had verloren. Zo wordt het duidelijk hoe kwetsbaar koloniale macht kon zijn wanneer lokale elites niet bereid waren mee te werken.

²⁸ Nationaal Archief Den Haag, 1.04.02 Inventaris van het archief van de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC), 1602-1795 (1811), inv.nr. 2983, Veertiende boek: Ceylon, derde deel 1761, aldaar 281 van 317.

²⁹ Ibidem, aldaar 282-283 van 317.

³⁰ Ibidem, aldaar 286-287 van 317.

³¹ Ibidem, aldaar 289 van 317.

³² Schrikker, 'Dutch and British colonial intervention in Sri Lanka', 45-46.

Afwezigheid, pardon en dood (1760–1763)

Na de vogelvrijverklaring verdwijnt Gaspaar grotendeels uit het directe zicht van de VOC. In de jaren die volgen duikt zijn naam slechts sporadisch op in de bronnen. Wel is duidelijk dat de Compagnie het conflict niet langer als een louter lokaal probleem beschouwde. Besturen in Colombo en Galle werden gewaarschuwd om uit te kijken naar Gaspaar en informatie door te geven.³³ Daarmee werd de jacht op hem over het hele eiland uitgespreid en kreeg het conflict een interregionaal karakter. Dit lijkt op het eerste gezicht een verdere escalatie. Tegelijkertijd maken de bronnen duidelijk hoe beperkt deze mobilisatie in de praktijk was. De VOC beschikte lokaal over weinig manschappen. Dit werd nog eens verergerd door de situatie in het zuiden van Ceylon. Vanaf 1760 lag de aandacht van de Compagnie steeds meer in het zuiden, waar in dat jaar de grote Senegalese opstand zou plaatsvinden en het tot gewapend conflict zou komen waar ook Kandy zich in zou gaan mengen. Hierdoor werden militaire middelen in het zuiden geconcentreerd en bleef Jaffna verstoken van de steun die het nodig had om Gaspaar effectief te bestrijden.³⁴ Anderzijds was de VOC sterk afhankelijk van het seizoen. Tijdens de regentijd werd militaire actie in het binnenland onmogelijk en trokken detachementen zich terug. Ook expedities richting Pannengammo uitgerust met een combinatie van VOC-militairen, lascorijnen en zelfs een kanon waren tijdelijk van aard en verzanden in klimatologische en logistieke problemen.³⁵ Dit fenomeen van periodieke onbereikbaarheid is eerder beschreven door Giuseppe Marcocci en wordt 'the seasonality of empire' genoemd.³⁶ Het koloniale gezag reikte daarmee slechts zo ver als fysieke aanwezigheid mogelijk maakte. Buiten die momenten bleef Gaspaar feitelijk buiten bereik.

In de periode 1760-1763 is nauwelijks vast te stellen waar Gaspaar zich precies bevond of hoe hij opereerde. De stilte in de bronnen over Gaspaar na 1760 maken verschillende zaken duidelijk. Ten eerste onderstreept het hoe onvolledig de controle van de VOC was. Daarbij is de afwezigheid van Gaspaar geen bewijs van passiviteit, maar

³³ Nationaal Archief Den Haag, 1.04.02 Inventaris van het archief van de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC), 1602-1795 (1811), inv.nr. 2983, Veertiende boek: Ceylon, derde deel 1761, aldaar 282 van 317.

³⁴ Lodewijk Wagenaar, *Galle, VOC-vestiging in Ceylon: Beschrijving van een koloniale samenleving aan de vooravond van de Singalese opstand tegen het Nederlandse gezag, 1760* (Amsterdam 1994) 181-182.

³⁵ Nationaal Archief Den Haag, 1.04.02 Inventaris van het archief van de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC), 1602-1795 (1811), inv.nr. 2983, Veertiende boek: Ceylon, derde deel 1761, aldaar 284-288 van 317.

³⁶ Marcocci, 'The seasonality of empire', 2-5.

wellicht wel van ongrijpbaarheid. Ten tweede suggereert het dat de VOC haar aandacht verlegt naar de Singalese Opstand, en dat lokale conflicten ofwel zelf betrokken raken in de opstand, of dat ze naar de achtergrond verdwijnen. In 1763 volgt onverwacht een pardon van de VOC, waarin Gaspaar in zijn positie wordt hersteld. Kort daarna overlijdt Gaspaar.³⁷ Over de omstandigheden van zijn dood melden de bronnen niets. Het is mogelijk dat de VOC Gaspaar heeft gepardonneerd omdat een lokaal conflict in Jaffna niet langer te handhaven was met de intensivering van het conflict met Kandy in het zuiden. Daarmee eindigt Gaspaars verzet zonder duidelijke ontknoping. Er is geen overwinning, geen publieke berechting en geen definitieve nederlaag. Deze afloop is daarom veelzeggend. Gaspaars verzet eindigde niet in een beslissend moment, maar in onderhandeling, en stilte. Het laat zien dat koloniaal verzet niet altijd een helder begin en einde heeft, maar vervaagt precies daar waar koloniale macht haar grenzen bereikt.

Gaspaar in Zuid-Aziatisch perspectief: microgeschiedenis en koloniaal verzet

Gaspaars conflict met het koloniale bestuur maakt deel uit van een veel breder patroon van verzet tegen koloniale regimes in Zuid-Azië. De relevantie van deze casus ligt daarom niet in de vraag of Gaspaar representatief is voor 'de' gekoloniseerde elite, maar in wat zijn handelen zichtbaar maakt over de manieren waarop koloniaal gezag in de praktijk werd uitgedaagd, begrensd en heronderhandeld. Dit hoofdstuk gaat uit van het nut van juist een kleinschalige casus die inzicht kan geven in bredere structuren van koloniaal verzet.³⁸

In de historiografie wordt strategische ongehoorzaamheid niet gezien als een persoonlijke tekortkoming, maar als een bewuste vorm van verzet. Scott beschrijft dit in zijn studie naar infrapolitiek, waar lokale bevolkingen in Zomia weliswaar in contact stonden met de koloniale staat, maar dat contact juist gebruikten om effectieve controle te frustreren.³⁹ Door vertraging, misverstanden en schijnbare gehoorzaamheid werd bestuur ondermijnd zonder openlijke confrontatie.⁴⁰ Gaspaars gedrag in de jaren 1757–

³⁷ Nationaal Archief Den Haag, 1.04.02 Inventaris van het archief van de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC), 1602-1795 (1811), inv.nr. 3047, Achttiende boek: Ceylon, eerste deel 1763, aldaar 179-181 van 676.

³⁸ Francesca Tirvellato, 'What Differences Make a Difference? Global History and Microanalysis Revisited'.

³⁹ Met Zomia wordt het bergachtige binnenland van Indochina en Tibet bedoeld.

⁴⁰ Scott, *Domination and the Arts of Resistance*, 89.

1758 sluit aan bij dit patroon. Hij erkende formeel zijn verplichtingen tegenover de VOC, bleef corresponderen en behield zijn titels, maar stelde zijn komst naar Jaffna herhaaldelijk uit. Volgens Scott kan dit worden gelezen als ‘foot-dragging’.⁴¹ Een tactiek die de staat niet direct uitdaagt, maar het functioneren wel belemmert. Wat deze casus toevoegt aan Scotts analyse, is dat zijn concept van infrapolitiek hier niet wordt ingezet door subalterne groepen, maar door de elite. Gaspaars titels functioneerden als een publiek transcript van loyaliteit, terwijl zijn handelen erop gericht was koloniale inmenging te beperken. Daarmee laat deze casus zien dat alledaags verzet ook een instrument kon zijn van elites binnen het koloniale systeem.

De historiografie over koloniaal Zuid-Azië benadrukt dat koloniale regimes sterk afhankelijk waren van lokale elites voor het dagelijks bestuur. Ook op Ceylon fungeerden deze elites als bestuurders, vertalers en bemiddelaars in een ruimte waar koloniale macht, lokale machtsverhoudingen en de invloed van het koninkrijk Kandy elkaar voortdurend overlappen.⁴² Deze afhankelijkheid betekende echter niet dat lokale elites automatisch loyaal waren. Gaspaar lijkt in de eerste plaats binnen het lokale elitenetwerk te opereren. Hij had zijn wanni georven, evenals zijn broers, en handelde grotendeels binnen die sociale en familiale structuren.

Het conflict met zijn schoonbroer Nitchea laat zien dat verzet niet alleen gericht was tegen de koloniale staat, maar ook voortkwam uit rivaliteit binnen de elite. Tegelijkertijd kan de toewijzing van een deel van Gaspaars wanni aan Nitchea worden gelezen als een poging van de VOC om via bestaande eliteverhoudingen invloed uit te oefenen. Gaspaars handelen laat zien hoe selectief elites interacteren met koloniale instituties. Enerzijds bevestigde hij zijn positie door het voeren van koloniale titels en door formele communicatie met de Compagnie. Anderzijds ondermijnde hij datzelfde systeem door het strategisch in te zetten voor zijn eigen machtsbelangen. Zijn geheime brief aan Colombo, waarin hij aandrong op het ontslag van Nitchea, toont hoe hij koloniale bureaucratie gebruikte als instrument in een lokaal machtsconflict. Tegelijkertijd probeerde Nitchea via de koloniale rechtbank gerechtigheid te verkrijgen, wat wijst op

⁴¹ Ibidem, xii-xiii, 200-201, James C. Scott, ‘Everyday Forms of Resistance’, *Copenhagen Papers in East and Southeast Asian Studies* 4:89 (1989) 33-35.

⁴² Arasaratnam, 63-64, Seal 328-329, Nirmal Ranjith Dewasiri, *Peasant in transition: agrarian society in Western Sri Lanka under Dutch rule, 1740-1800* (Leiden 2007), 1-5.

een vorm van forum shopping binnen dezelfde elitekring.⁴³ De gewelddadige uitschakeling van Nitcha suggereert bovendien dat Gaspaar de macht van de VOC niet negeerde, maar juist serieus nam. Zijn handelen wijst op de angst voor koloniale interventie wanneer interne conflicten openlijk aan het licht zouden komen. Eliteverzet verschijnt hier dus niet als een totale afwijzing van kolonialisme, maar als een ambigu proces waarin koloniale structuren werden gebruikt, gemanipuleerd en begrensd om persoonlijke en familiale machtsposities veilig te stellen.

Koloniale macht was geen constant gegeven, maar sterk afhankelijk van geografie en klimaat. Marcocci heeft laten zien hoe koloniale rijken in de Indische Oceaan functioneerden volgens een seizoensgebonden ritme, waarin macht zich uitbreidde en terugtrok afhankelijk van natuurlijke omstandigheden.⁴⁴ Hun gezag reikte slechts zo ver als klimaat en infrastructuur dat toelieten. Deze seizoensgebondenheid had niet alleen gevolgen voor de dienaren van de compagnie, maar ook voor lokale elites die precies wisten wanneer de koloniale aanwezigheid afwezig of verzwakt was.⁴⁵ In die tussenruimtes ontstond handelingsvrijheid. Dat sluit aan bij wat Scott beschrijft als de *friction of terrain*: de fysieke weerstand van landschap en klimaat die staatsmacht structureel begrenst. De koloniale staat was in de praktijk aanwezig in gebieden waar administratie mogelijk was, maar kwetsbaar in grenszones zoals de wanni in Noord-Ceylon.⁴⁶

Gaspaars casus past in dit patroon. Op het moment dat hij in 1760 openlijk in conflict komt met de VOC werd de Compagnie geconfronteerd met regentijd, logistieke beperkingen en een gebrek aan lokale steun. Dat Gaspaar meerdere jaren buiten bereik van de Compagnie wist te blijven geeft blijk dat hij diens beperkingen wist te benutten. Daarbij speelde ook de regionale context een rol. De nabijheid van Kandy en de verslechterende relaties tussen de VOC en het koninkrijk vergrootten de onzekerheid van koloniale controle.⁴⁷ Jaffna fungeerde daarmee niet als homogeen machtscentrum, maar

⁴³ Schrikker en Lyna, 'Threads of the legal web', 44-45.

⁴⁴ De moesson speelde een belangrijke rol in de aanwezigheid van de koloniale staat terplekke. In de periode tussen juni en September verdween de kolonisator op veel plekken, om later terug te keren. Marcocci, 'The seasonality of empire'.

⁴⁵ Ibidem, 10-12.

⁴⁶ Scott, *The Art of Not Being Governed*, 17-18.

⁴⁷ J.C. Nierstrasz, *In the shadow of the company: the VOC (Dutch East India Company) and its servants in the period of its decline (1740-1796)*, (2008) geraadpleegd via: <https://hdl.handle.net/1887/13267>, 53-67.

als een contested space waarin koloniale ambities en lokale belangen elkaar voortdurend kruisten.⁴⁸

Tegelijkertijd wijkt Gaspaar ook af van het klassieke beeld van staat-ontwijking zoals Scott dat voor Zomia beschrijft. Hij was geen actor buiten de staat, maar maakte onderdeel uit van het koloniale bestuur als wannia en mudaliyar. Hij gebruikte die positie om zijn autonomie te beschermen maar ook om de koloniale staat als instrument in te zetten tegen rivalen. De staat was voor Gaspaar dus niet louter een bezetter om aan te ontsnappen, maar een partner die hij naar zijn hand zette, totdat openlijke confrontatie onvermijdelijk werd. De combinatie van seizoensgebonden macht en geografische grenzen van koloniale macht maakt duidelijk dat koloniale heerschappij in Jaffna sterk fluctueerde. Gaspaars langdurige ontwijking is daarmee een voorbeeld van hoe koloniale macht in Zuid-Azië structureel werd begrensd.

In de historiografie over koloniaal bestuur wordt pardon niet gezien als uitzondering, maar als bestuurlijk instrument. Auteurs als Seal, Schrikker en Van der Belt laten zien dat koloniale regimes regelmatig afzagen van bestraffing wanneer stabiliteit, bestuurlijke continuïteit en lokale expertise zwaarder wogen dan juridische consequentie.⁴⁹ Koloniale macht was in die zin fundamenteel pragmatisch.

De afloop van Gaspaars casus past in dit patroon. Zijn mogelijke gratie en zijn onmiddellijke dood bestaan naast elkaar als reële uitkomsten, wat de ambiguïteit van koloniale rechtspraak onderstreept. Vergeving betekende geen herstel van orde, maar een tijdelijke pacificatie van een instabiel machtsveld. Voor de VOC was het handhaven van rust belangrijker dan het consequent doorzetten van straf. Microhistorisch laat deze casus zien dat koloniale macht niet lineair of alomtegenwoordig was, maar reactief en improviserend. Verzet verschijnt hier niet als overwinning of nederlaag, maar als een voortdurend onderhandelingsproces over de grenzen van gezag.

⁴⁸ Een contested space is een plaats waar verschillende belangen op politiek, economisch, sociaal of cultureel niveau met elkaar kruisen en concurreren. In een koloniale context werd dit beschreven in termen van een factorij door Emond J. Smith, 'Commercial Culture in Contested Space', in: Catia A.P. Antunes en Francisco Bethencourt eds., *Merchant Cultures, A Global Approach to Spaces, Representations and Worlds of Trade 1500-1800* (2022).

⁴⁹ Seal, 328-329, Schrikker, 139-140, Albert van der Belt, *Het VOC-bedrijf op Ceylon: een voorname vestiging van de Oost-Indische Compagnie in de 18de eeuw* (Leiden 2008) 209.

Conclusie

Dit onderzoek vertrok vanuit de vraag hoe de casus van Gaspaar Nelle Mapane kan bijdragen aan het begrip van koloniaal verzet in Zuid-Azië. Door middel van een microhistorische analyse is duidelijk geworden dat Gaspaars handelen niet eenvoudig kan worden geplaatst binnen klassieke categorieën van verzet of collaboratie. Zijn casus bevestigt in grote mate het beeld uit de recente historiografie dat koloniaal verzet zelden een openlijke, ideologisch gemotiveerde afwijzing van koloniale macht was, maar veel meer een complex en situationeel proces van lokale machtsverhoudingen. Gaspaar past binnen de historiografie waar het gaat om strategische ongehoorzaamheid, infrapolitiek en elite agency. Zijn systematische ontwijking van VOC-controle, zijn selectieve gebruik van koloniale bureaucratie en zijn plaats in lokale elite-netwerken sluiten aan bij inzichten van onder meer Scott, Seal en Dewasiri. Tegelijkertijd wijkt zijn casus af van modellen die verzet vooral plaatsen bij subalterne groepen of buiten de staat. Gaspaar was geen actor aan de rand van het koloniale systeem, maar een onderdeel ervan, die juist vanuit die positie ruimte vond om het gezag van de Compagnie te begrenzen. De reactie van de VOC bevestigt bovendien dat koloniale macht afwachtend en afhankelijk was van lokale elites. Verzet eindigde hier niet in overwinning of nederlaag, maar in onderhandeling en ambigüiteit.

Deze microhistorische benadering laat zien hoe koloniaal verzet door lokale elites begrepen kan worden als een voortdurende onderhandeling van macht binnen een flexibele politieke orde. Vervolgonderzoek zou kunnen uitwijzen in hoeverre vergelijkbare patronen zichtbaar zijn bij andere regionale elites binnen het VOC-rijk, en hoe deze microhistorische inzichten zich verhouden tot bredere processen van koloniale staatsvorming in Zuid-Azië.

Literatuur

- Sinappah Arasaratnam, 'The Indigenous ruling Class in Dutch Maritime Ceylon', *Indian Economic and Social History Review* 8:1 (1971) 57-71.
- Sinappah Arasaratnam, 'Elements of social and economic change in Dutch maritime Ceylon (Sri Lanka) 1658-1796', *Indian Economic and Social History Review* 22:1 (1985) 35-54.
- Nirmal Ranjith Dewasiri, *The Adaptable Peasant: Agrarian Society in Western Sri Lanka under Dutch Rule, 1740-1800* (Leiden 2008).
- Nirmal Ranjith Dewasiri, *Peasant in transition: agrarian society in Western Sri Lanka under Dutch rule, 1740-1800* (Leiden 2007).
- Ranajit Guha, *Elementary Aspects of Peasant Insurgency in Colonial India* (Oxford 1986).
- Dries B.G.W. Lyna en Luc J. Bulten, 'Material pluralis mand symbolic violence. Palm leaf deeds and paper land grants in colonial Sri Lanka, 1680-1795', *Law and History Review* 41:3 (2022) 453-477.
- Giuseppe Marcocci, 'The seasonality of empire: Coping with the intermittence of the global in Portuguese Asia and beyond (1500–1650)', *Journal of Global History* 20:1 (2025).
- J.C. Nierstrasz, *In the shadow of the company: the VOC (Dutch East India Company) and its servants in the period of its decline (1740-1796)*, geraadpleegd via: <https://hdl.handle.net/1887/13267>, (2008).
- Alicia Schrikker, *Dutch and British colonial intervention in Sri Lanka, 1780-1815: expansion and reform*, geraadpleegd via: <https://hdl.handle.net/1887/5419>, (2007).
- Alicia Schrikker en Dries B.G.W. Lyna, 'Threads of the legal web: Dutch law and everyday colonialism in eighteenth-century Asia' in: G. Vermeesch, M. van der Heijden en J. Zuijderduijn eds., *The uses of justice in global perspective, 1600-1900* (2019) 42-56.
- James C. Scott, *Domination and the Arts of Resistance: Hidden Transcripts* (New Haven 1990).
- James C. Scott, 'Everyday Forms of Resistance', *Copenhagen Papers in East and Southeast Asian Studies* 4:89 (1989) 33-62.
- James C. Scott, *The Art of Not Being Governed: An Anarchist History of Upland Southeast Asia* (New Haven 2009).
- Anil Seal, 'Imperialism and Nationalism in India', *Modern Asian Studies* 7:3 (1973) 321-347.
- Sanjay Subrahmanyam en C.A. Bayly, 'Portfolio capitalists and the political economy of early modern India' *The Indian Economic and Social History Review* 25:4 (1988) 401-424.

- Francesca Tirvellato, 'What Differences Make a Difference? Global History and Microanalysis Revisited', *Journal of Early Modern History* 27 (2023) 7-31.
- Christian G. De Vito, 'History Without Scale: The Micro-Spatial Perspective', *Past and Present* 242:14 (2019) 348-372.
- Lodewijk Wagenaar, *Galle, VOC-vestiging in Ceylon: Beschrijving van een koloniale samenleving aan de vooravond van de Singalese opstand tegen het Nederlandse gezag, 1760* (Amsterdam 1994).
- David Washbrook, 'South India 1770-1840; The Colonial Transition', *Modern Asian Studies* 38:3 (2004) 479-516.
- Nira Wickramasinghe, 'Many Revolts or One Rebellion? The Maritime Provinces of Ceylon/Sri Lanka between 1796 and 1800', *Journal of South Asian Studies* 32:2 (2009) 170-188.

Primaire bronnen

- Figuur 1: Nationaal Archief Den Haag, 1.11.01.01 Inventaris van de collectie aanwinsten van de voormalige Eerste Afdeling van het Algemeen Rijksarchief, 14e eeuw-1933, inv. Nr. 215, Kaartboek van Ceylon, band 1, blad 1.
- Nationaal Archief Den Haag, 1.04.02 Inventaris van het archief van de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC), 1602-1795 (1811), inv.nr. 2983, Veertiende boek: Ceylon, derde deel 1761.
- Nationaal Archief Den Haag, 1.04.02 Inventaris van het archief van de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC), 1602-1795 (1811), inv.nr. 3014, Deel I/E.5.a Overgekomen brieven en papieren uit Indië aan de Heren XVII en de kamer Amsterdam, 3014 1762. Zeventiende boek: Ceylon, vierde deel 1762 1762.
- Nationaal Archief Den Haag, 1.04.02 Inventaris van het archief van de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC), 1602-1795 (1811), inv.nr. 3047, Achttiende boek: Ceylon, eerste deel 1763.
- Nationaal Archief Den Haag, 1.04.02 Inventaris van het archief van de Verenigde Oost-Indische Compagnie (VOC), 1602-1795 (1811), inv.nr. 10105, Door gouverneur Jan Schreuder van zijn inspectiereis over het eiland 1760 juni 10 - sep. 7.